

Ir. E. HIJMANS:

MENS, METAAL, MACHINE,
HUN ROL IN ONZE BEHOEFTE-
VOORZIENING

N.V. Uitgeversmaatschappij Æ. E. Kluwer,
Deventer - Antwerpen 1963

De opvatting van Ortega y Gasset dat de techniek voor de mens de betekenis heeft van een middel ter afscherming van en inwerking op de natuur, waardoor de speelruimte ontstaat die het de mens mogelijk maakt een op welzijn gericht levensplan te ontwikkelen, heeft Hijmans als het ware tot richtsnoer genomen bij het schrijven van dit boek.

In acht delen beschrijft hij hoe de westerse mens zijn techniek heeft ontwikkeld en tegelijkertijd laat Hijmans uitkomen welke droombeelden van welzijn deze westerse mens daarbij naar zijn mening voor ogen hebben gestaan. Eén van de boeiende aspecten van dit boek is de bij een dergelijke opzet essentiële spanning tussen de objectiviteit in de beschrijving van de concrete ontwikkelingen en de subjectiviteit van de schrijver in zijn duiding van deze ontwikkelingen.

Achtereenvolgens behandelt de schrijver:

1. het vóór-industriële tijdperk, tot 1800;
2. de 19e eeuw als eeuw van het ijzer;
3. de ontwikkelingen in de Verenigde Staten van Noord-Amerika tot ca. 1900;
4. de technologische rationalisatie in Europa voor en na de Eerste Wereldoorlog;
5. de periode tussen de laatste twee wereldoorlogen;
6. de nieuwe ontwikkelingen in en vlak na de Tweede Wereldoorlog;
7. de hedendaagse en toekomstige plaats van de technologie in de menselijke samenleving;
8. nabeschuiving en samenvatting.

Een historische overzichtstabel is los aan het boek toegevoegd.

Bij de hier gevolgde indeling worden telkens de technische, de economische, de maatschappelijke, sociale en wereldbeschouwelijke aspecten van een periode aan een beschrijving onderworpen. Het is in deze vorm een uniek boek; nog niet eerder heeft een schrijver het gewaagd een dergelijke veelomvattende en overkoepelende geschiedschrijving te geven van gebieden die zich in hun steeds verder gaande ontwikkeling hoe langer hoe meer specialiseren en van elkaar af bewegen. Een

waagstuk voorwaar! Het zal immers niet moeilijk zijn om vanuit een gespecialiseerd vaktechnisch standpunt kritiek op onderdelen van dit boek te leveren. Maar zulke kritiek zou de essentie van dit boek toch niet raken, omdat de unieke waarde ervan juist gelegen is in de samenbrenging van uiteenlopende aspecten in een onderlinge samenhang.

Het doel van Hijmans om aan hen die in de samenleving ingrijpend werkzaam zijn een veelzijdig en daardoor instrumenteel inzicht te verschaffen, wordt door dit boek ongetwijfeld ten zeerste gediend.

De goede verzorging en de overvloedige illustratie met treffende afbeeldingen dragen daartoe eveneens bij. Het is te hopen dat velen van de inhoud niet slechts kennis zullen nemen, doch zich aangespoord zullen voelen tot nadere studie.

Prof. Ir. C. de Beer

J. C. VASTRICK EN C. S. DE JONG:
DE ORGANISATIE VAN DE
MECHANISCHE ADMINISTRATIE

door A. J. van 't Klooster

Het mag verheugend worden genoemd, dat schrijvers de aandacht vestigen op de noodzaak van een goede organisatie van de mechanische administratie. De behandeling richt zich in het bijzonder op de invoer van een ponskaartensysteem en de organisatie van de werkzaamheden in de afdeling waarin de apparatuur wordt geplaatst.

Het eerste hoofdstuk - de invoering van een ponskaarteninstallatie - is het minst sterke; de beschouwingen over „het vraagstuk van de kosten” en de „functionele plaats” zijn te beperkt en te weinig geargumenteed om een wezenlijke bijdrage te vormen.

In de volgende hoofdstukken worden de mogelijke organisatievormen van de afdeling duidelijk behandeld, met name wordt aandacht besteed aan de taakverdeling van het personeel naar aard van de machines of naar de aard van het werk.

Ook de noodzaak om met behulp van tijdschema's te komen tot een productieplanning en routing wordt op eenvoudige duidelijke wijze belicht.

Het komt mij voor dat het boekje, door de praktische behandeling van een aantal uitvoeringsproblemen, is aan te bevelen voor chefs resp. aanstaande chefs van mechanische afdelingen.